

стало тяжіння до діалогу власного із чужим, типової для пост-модернізму інтертекстуальності, то музика Другого концерту для віолончелі наближена до сьогодення, до тих проблем і переживань, які зараз хвилюють українське суспільство.

Література:

1. Коменда О. Феномен Мирослава Скорика в світлі ідей творчого універсалізму.
Upl: <https://www.google.com/search?client=opera&q=Коменда+Ольга+Іванівна+ФЕНОМЕН+МИРОСЛАВА+СКОРИКА+В+СВІТЛІ+ІДЕЙ+ТВОРЧОГО+УНІВЕРСАЛІЗМУ&sourceid=opera&ie=UTF-8&oe=UTF-8>
2. Сумарокова В. Український віолончельний концерт. *Науковий вісник : зб наук. праць*. Київ: НМАУ ім. П. Чайковського, 2001. Вип. 17. С. 338–352.
3. Hromadske. О. Городівська, А. Шурпенков, А. Московченко, М. Сидоренко, Ю. Сидоренко, Д. Венгренок. Мирослав Скорик. Концерт для віолончелі, фольклорна хвиля і Франко (журналістське відео). 12 травня. 2016.
Upl: https://www.youtube.com/watch?v=lJ8GU8iYEsM&ab_channel=hromadske

УДК78.071.1(477)

Олена ІЗВАРІНА
(Київ, Україна)

МИСТЕЦЬКИЙ СВІТ ПЕТРА СОКАЛЬСЬКОГО

Петро Петрович Сокальський (1832-1887) – відомий український композитор, музикознавець, музичний критик, фольклорист, літератор, публіцист, громадський діяч. З його іменем пов'язані значні зрушення у розвитку української культури взагалі та музичної культури зокрема. Відомий свого часу митець за радянських часів був майже забутий: його музичною творчістю цікавилися музикознавці у межах своїх конкретних досліджень. Матеріали ґрунтовних досліджень творчої постаті

П. Сокальського містяться у працях Л. Архімович [1], Т. Каришевої [3], О. Ізваріної [2].

В історію української культури П. Сокальський увійшов як дослідник пісенного фольклору Півдня України, автор першої наукової праці з музичної психології та лекцій з історії музики, автобіографічного роману і низки оповідань та статей культурного, економічного і політичного спрямувань. Основним видом діяльності П. Сокальського була журналістика. Він пройшов усі етапи кар'єрного росту від фельєтоніста до редактора-власника однієї з провідних газет другої половини XIX ст. - «Одеський Вісник».

«Одеський Вісник» видавався майже 70 років (1820-ті – 1890-ті). За цей час змінилося кілька редакторів і власників газети. Серед них були й брати Микола і Петро Сокальські. Якщо Микола більше опікувався проблемами соціальними, політичними й економічними, то Петро, прийнявши естафету редактора і ставши власником газети, зосередив увагу також і на питаннях розвитку культури в регіоні.

Так, з метою популяризації світової музики за ініціативою митця були створені кілька мистецьких Товариств: Філармонічне та Аматорів музики. У філармонічних концертах лунали твори як композиторів-класиків, так і сучасних зарубіжних авторів. Товариство аматорів музики давало хоріві концерти під орудою самого П. Сокальського. Тут, вперше пролунав його авторський цикл лекцій з історії музики – явище унікальне для тогочасної України. Він своїми дослідженнями в сфері музичного мистецтва заклав підвалини національного музикознавства, звернувшись до історії музики і простежуючи її становлення і розвиток від XVI ст. Досліджував П. Сокальський і розвиток церковної музики і церковного співу. Одним з важливих культурницьких проєктів П. Сокальського стало відкриття музичної школи в Одесі, освітню програму якої митець уклав сам.

Проте працею його душі була композиторська творчість. Найбільше він тяжів до оперного мистецтва. Крім того його перу належать перші українські кантати, цикли фортепіанних п'єс, фантазії, романси. Митець споглядав за музичним життям країни й відгукувався на знакові прем'єри оперних вистав укра-

їнських композиторів як музичний критик. Статтями, де вперше був представлений цілісний музикознавчий аналіз оперного твору, стали саме рецензії П. Сокальського на опери С. Гулака-Артемовського «Запорожець за Дунаєм» та М. Лисенка «Різдвяна ніч».

П. Сокальський постає як фахівець, який глибоко схвилюваний станом обізнаності громадськістю проблемами музичного мистецтва. Засилля іноземних композиторів у музичному середовищі, просування на сцену їх музичних творинь на збиток талановитим національним, нехтування народною музичною творчістю – ось ті питання, які митець висуває як такі, що потребують якнайшвидшого розв'язання.

Метою П. Сокальського-композитора було створення національної опери і постановка її на великій сцені. Таких сцен на той час існувало лише дві: у Петербурзі та Москві. Його перу належать три закінчені опери: «Мазепа» - перша за часом написання (1857), непоставлена; «Майська ніч» – перший твір оперної гоголіани (1863), непоставлена; «Облога Дубна» (1878), непоставлена; друга редакція цієї опери - «Андрій Бульба» - непоставлена вже Київським театром. Причин такої складної долі опер митця декілька. Оперу «Мазепа» автор вважав недосконалою, хоча згодом багато фрагментів з неї використав в інших своїх оперних творах. «Майська ніч» була написана в рік Валуєвського указу, який і вирішив її сценічну долю. «Облогу Дубна» композитор прагнув поставити у Києві силами антрепризних труп, але і це здійснити не судилося. П. Сокальський активно просував свої твори, пропагував їх у філармонічних концертах в Одесі; фрагментарно вони виконувалися у Петербурзі. Проте дирекції театрів та антрепренери не ризикували касовими зборами, адже не були впевнені, що на ім'я невідомого автора піде публіка. Так золотий телець поборов високе мистецтво. Композитор важко переживав невдачі своїх опер. Це відбилося на його здоров'ї і призвело до передчасної смерті.

Підсумовуючи вищевикладене, необхідно зазначити, що у наш час відбулося повернення імені П. Сокальського із забуття. Його музичний світ все частіше привертає увагу дослідників. П. Сокальський був серед перших, хто так активно й наполегли-

во закликав до змін у становищі національного музичного мистецтва другої половини XIX ст.

Література:

1. Архімович Л. Українська класична опера. К.: Музична Україна, 1957. 256 с.
2. Изваріна О. Гоголь і українська опера (М. Лисенко та П. Сокальський). Донецьк: ДонДУЕТ ім. М. Туган-Барановського, 2003. 216 с.
3. Каришева Т. Петро Сокальський. К.: Музична Україна, 1978. 176 с.

УДК 78.071.2(477)

Мирослава КОТОРОВИЧ
(Київ, Україна)

**ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ БОГОДАРА КОТОРОВИЧА
У МУЗИЧНИХ ТВОРАХ-ПРИСВЯТАХ**

Видатний український скрипаль, педагог, диригент, творчий діяч Богодар Которович (1941-2009) був особистістю, яка своїм талантом, діяльністю, власними унікальними ідеями збагачувала і безперечно надавала розвитку нашій культурі. Богодар Которович був людиною різнобічно обдарованою, він проявляв себе в багатьох напрямках і тому не дивно, що його ім'я продовжує жити, а його особистість відображається в різноманітних мистецьких проектах, в індивідуальних музичних присвятах.

Переглядаючи архівні записи, що були зроблені за життя Богодара Которовича, і де він грав або диригував, можна миттєво відчутти сильний цілеспрямований посыл, що несе музичну думку яскравими емоційними образами. Як розповідав сам Богодар Антонович, чи не єдиним, хто мав на нього, як на слухача, особливий магічний вплив, був Святослав Ріхтер і додавав, що він відчував цей вплив навіть під час прослуховування його записів. Власні записи Богодара Которовича випромінюють подібну ж живу хвилю, яка на тонкому інтуїтивному рівні активі-